

Звенислава Чорнак,
Олександр Плахотнюк,
Любов Ціж

**ХОРЕОГРАФІЯ
В СИСТЕМІ ЗАХОДІВ
ФІЗИЧНОЇ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ
РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ
З ВАДАМИ РОЗВИТКУ**

Монографія

Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет культури та мистецтв

**Звенислава Чорнак,
Олександр Плахотнюк,
Любов Ціж**

**ХОРЕОГРАФІЯ В СИСТЕМІ ЗАХОДІВ
ФІЗИЧНОЇ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ
ДІТЕЙ З ВАДАМИ РОЗВИТКУ**

Монографія

Львів

Растр-7

2022

УДК: 376+615,8+793,3

Ч 42

Рекомендовано до друку

Вченю радою Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 36/10 від 04 жовтня 2022 року)

Рецензенти:

Андрощук Людмила Михайлівна – кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри хореографії Київського університету імені Бориса Грінченка.

Благова Тетяна Олександрівна – докторка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри хореографії Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Дем'янчук Андрій Львович – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри режисури та хореографії Львівського національного університету імені Івана Франка.

Стасюк Ольга Михайлівна – кандидатка фізичного виховання та спорту, доцентка кафедри фізичної терапії та ерготерапії Львівського державного університету імені Івана Боберського.

Науковий редактор О. Плахотнюк
Літературний редактор У. Крук
Дизайн обкладинки Д. Топорков

Чорняк, Звенислава Анатоліївна

Ч 42 Хореографія в системі заходів фізичної та психологічної реабілітації дітей з вадами розвитку : монографія / Чорнак З. А., Плахотнюк О. А., Ціж Л. М. – Львів : Растр-7, 2022. – 219 с.

ISBN 978-617-8134-50-1

Розглянуто проблематику впровадження інноваційних технологій фізичної та психічної реабілітації дітей з розладами аутистичного спектра (корекційні підходи директивного впливу, методи структурованої терапії, ігрові методи реабілітації, арт-терапевтична реабілітація, анімалотерапія) в хореографії. Наведено результати експериментальних заходів перевірки ефективності програм фізичної та психічної терапії та обґрунтовано рекомендації щодо впровадження розробленої програми для фізичної та психічної корекції аутистичних розладів у дітей. Означенено процедуру організації та проведення занять з хореографії та ритміки, визначено особливості корекції поведінки, рухових та психічних порушень заняттями хореографією для дітей з особливими потребами, наведено порівняльну характеристику впливу занять хореографічним мистецтвом на здорових дітей та дітей з вадами фізичного і розумового розвитку.

Для науковців у галузі хореографічного мистецтва, арт-терапії, педагогіки, спорту, викладачів і студентів закладів вищої освіти, тренерів, аристів, хореографів.

ISBN 978-617-8134-50-1

© Чорнак З., Плахотнюк О., Ціж Л., 2022

© ЛНУ ім. Івана Франка, 2022

© Видавництво «Растр-7», 2022

Зміст

Передмова	5
Перелік умовних скорочень	7
Вступ	9

РОЗДІЛ I

Засади вивчення проблеми розладів у дітей аутичного спектру

1.1. Інклюзивна мистецька освіта: проблема та перспективи.....	15
1.2. Поняття аутизму в медичній та психологічній літературі	23
1.3. Медичні проблеми дітей з розладами аутистичного спектра ..	29
1.4. Переваги фізичної активності у дітей з розладами аутистичного спектру та порушенням моторного розвитку	36
1.5. Інноваційні методи фізичної терапії дітей з розладами аутичного спектра	43

РОЗДІЛ II

Методи організація та впровадження результатів дослідження

2.1. Методи дослідження окремих показників стану моторики, оцінювання ступеня порушення життедіяльності	73
2.2. Організація дослідження окремих показників стану моторики, оцінювання ступеня порушення життедіяльності	79
2.3. Зміст програми фізичної терапії дітей з розладами аутистичного спектра	80
2.4. Результати дослідження: аналіз та узагальнення	95

2.5. Впровадження результатів розробленої програми фізичної терапії з інноваційними методами 106

РОЗДІЛ III

Вплив хореографії на психо-фізичні якості дитини

3.1. Хореографічне мистецтво в системі реабілітації для дітей з розладами психіологічного розвитку 117

3.2. Відхилення аутичного спектру та заняття хореографією. Вплив імпровізації на соціалізацію дітей з аутичними розладами 132

3.3. Організація та проведення занять хореографії та ритміки для дітей із церебральним паралічом 137

3.4. Корекція поведінки, рухових та психічних порушень заняттями хореографією при синдромі Дауна 146

3.5. Корекція гіперактивності та дефіциту уваги шляхом запровадження занять ритмікою та хореографією в систему реабілітаційних заходів 151

3.6. Вплив занять хореографією на психічний, фізичний та ментальний розвиток здорових дітей 156

3.7. Загальна порівняльна характеристика реабілітаційного впливу занять хореографією на дітей з вадами фізичного, психічного та розумового розвитку та здорових дітей 164

3.8. Хореографічні заняття у групах дітей з фізичними вадами (на прикладі тренажу джаз-танцю) 179

Висновки 187

Словник термінів 192

Список використаних джерел 202

Інформація про авторів 216

Передмова

Колективна монографія «Хореографія в системі заходів фізичної та психологічної реабілітації дітей з вадами розвитку» є результатом тісної співпраці здобувачки вищої освіти другого (магістерського) освітнього рівня вищої освіти Звенислави Анатоліївни Чорнак та керівників двох львівських закладів вищої освіти. Дослідження проведено за суміжними (магістерськими) освітньо-професійними програмами: спеціальністі 024 «Хореографія» Львівського національного університету імені Івана Франка факультету культури і мистецтв кафедри режисури та хореографії під керівництвом доцента, кандидата мистецтвознавства Олександра Анатолійовича Плахотнюка та спеціальністі 227 «Фізична терапія, ерготерапія» Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського факультету післядипломної та заочної освіти кафедри фізичної терапії та ерготерапії під науковим керівництвом доцентки, кандидатки наук із фізичного виховання та спорту Любові Михайлівни Ціж.

Цей дослідницький проект, переможець конкурсу студентських наукових робіт 2021 року у галузі знань 02 «Культура і мистецтво» спеціальність 024 «Хореографія» кафедри режисури та хореографії факультету культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка. Даний конкурс проводиться з 2019 року в межах діяльності Студентського наукового гуртка кафедри режисури та хореографії за ініціативи його наукового куратора доцента О. Плахотнюка.

Дві експериментальні розвідки було опрацьовано командою авторів З. Чорнак, О. Плахотнюком, Л. Ціж у колективній монографії «Хореографія в системі заходів фізичної та психічної реабілітації дітей з розладами розвитку».

Це видання присвячено 10-річчю першого випуску зі спеціальністі «Хореографія» у Львівському національному університеті імені Івана Франка – балалаврів спеціальністі 024 «Хореографія» галузі знань 02 «Культура і мистецтво» (2012 року) та провадження освітньої діяльності за освітніми програмами бакалавр, магістр, освітньо-науковою програмою доктор філософії спеціальністі 024 «Хореографія», за ініціативи провідного соліста Львівського національного академічного театру опери та балету імені Соломії Крушельницької народного артиста України, доцента, кандидата мистецтвознавства,